

References

- Atkinson R. C., Hilgard E., Smith E. E., Nolen-Hoeksema S., Frederickson B. L., Loftus G. R. (2005). *Pszichológia*. Osiris Kiadó. Budapest.
- BacsKay B., Lénárd S., Rapos N., L. Ritók N. (2008). *Kooperatív tanulás - Oktatói programcsomag a pedagógusképzés számára*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest.
- Barakonyi E. (2010). *A munkavállalói aktív életkor meghosszabbításának lehetséges eszközei*. Pécs.
(http://doktoriskola.ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Archiv2/barakonyi/barakonyi_ertekezes_nyilv.pdf)
- Craft A. (2002). *Creativity and Early Years Education: A Lifewide Foundation*. Bookcraft Ltd. Bath.
- Csikszentmihályi M. (2008) *Kreativitás – A flow és a felfedezés, avagy a találékonyság pszichológiája*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Dávid I. (2002). *A tehetségazonosítás eszközeinek összehasonlító vizsgálata az intellektuális szférában*. In: Dávid I., Bóta M., Páskuné Kiss J. (ed.) *Tehetseggondozás*. Debrecen. Kossuth Egyetemi Kiadó
- Davis G. A., Rimm S. B. (1985). *Education of the gifted and talented*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Davis G. A., Rimm S. B. (1996). *A gazdagító programok*. In: Balogh L., Herskovits M., Tóth L. (ed.) *Tehetseggondozás*. Debrecen. Kossuth Egyetemi Kiadó. Pp. 7-108.
- Dewulf S., Baillie, C. (1991). *CASE: Creativity in Art, Science and Engineering. How to foster creativity*, Department for Education and Employment, UK
- Encyclopedia of Special Education* (2007). Vol. 3. Edited by Reynolds C. R. and Fletcher-Janzen E. John Wiley & Sons Inc., Hoboken, New Jersey. P. 2021.
- Erdei Gy. (1980). *Az idegen nyelvi beszédkézség hatékony fejlesztése = Szaknyelv kutatás - Szaknyelvoktatás*. In: *Tanulmányok a felsőoktatás köréből*. FPK, Budapest.
- Fasko D., Jr. (2000-2001) *Education and Creativity*. Bowling Green State University. In: *Creativity Research Journal* 2000-2001, Vol. 13. Nos. 3 &4, 317-327
- Feldhusen J. F., Treffinger D. J. (1980). *Creative Thinking and Problem-solving in gifted education*. Dubuque, I. A: Kendal/Hunt. p. 34.
- Flick U. (2014). *An Introduction to Qualitative Research Edition 5*. SAGE Publications Ltd London.
- Gardner H. (1963). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books

- Guilford J.P. (1950). *Creativity*. *American Psychologist*, Volume 5, Issue 9, 444–454.
- Guilford J. P. (1959). *The three faces of intellect*. *American Psychologist* Vol. 14, pp. 469-479.
- Guilford J. P. (1986). *Creative Talents – Their Nature, Uses and Development*. Bearly Limited, Buffalo, New York. pp. 1-2. p. 14.
- Gyöngyössi I. (1985). *Országismeret és kreativitás*. In: *Nyelvpedagógiai Írások VII. Nyelvoktatás és kreativitás*. MKKE Nyelvi Intézet. Budapest.
- Iakovos T. (2011). *Critical and Creative Thinking in the English Language Classroom*. In: *International Journal of Humanities and Social Science*. Vol. 1 No. 8.
http://www.ijhssnet.com/journals/Vol.1_No.8_July_2011/10.pdf
- Knausz I. (2001). *A tanítás mestersége*. Egyetemi jegyzet. Budapest-Miskolc, IFA.
(<http://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.htm#18>)
- Kovács I. (1985). *A kreativitás és az idegen nyelv oktatási módszerei*. In: *Nyelvpedagógiai Írások VII. Nyelvoktatás és kreativitás*. MKKE Nyelvi Intézet. Budapest.
- Lafayette, R. C. (1972). *Diversification: The Key to Student-Centred Programs*. In: *The Modern Language Journal*. Vol. LVI. No. 6. p. 535.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED081274.pdf>
- Lafayette R. C. (1973). *Creativity in the Foreign Language Classroom*. Paper presented at the West Virginia Foreign Language Conference, Marshall University, Huntington, West Virginia.
- Lee, Byeong Cheon (2013). *Suggestions for Language Learners: Creativity Development in EFL Classrooms*. *Primary English Education*. 19(3). Korea Institute for Curriculum and Evaluation. pp. 93, 98. http://www.kapee.or.kr/data/board/b21_155.pdf
- Lin, Yu-Sien (2003). *Fostering Creativity through Education—A Conceptual Framework of Creative Pedagogy*. In: *Creative Education* Vol.2. No. 3.149-155 (p. 152.)
- Maley A. (1997). *Creativity with a small “c”*. In Clyde Coreil (ed.). *The Journal of the Imagination in Language Learning and Teaching*, 4. Jersey City State College. Jersey City, New Jersey.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED420199.pdf>
- Maley A. and Duff A. (2005). *Drama Techniques. A resource book of communication activities for language teachers*. Third edition. Cambridge University Press, Cambridge.
- Maybin J. & Joan S. (2007). *Everyday creativity in language: Textuality, contextuality, and critique*. In: *Applied Linguistics* 28(4): 497-517.
- Mayesky M. (1986). *Creative Activities for Children in the Early Primary Grades*. Delmar Publishers INC. Albany, New York. pp. 23-27., 35.
- Mező F. (2010). *Tanulás: diagnosztika és fejlesztés az IPOO-modell alapján*. Debrecen, Kocka Kör.

Mező F. (2011). *A kreativitás fejlesztésének módszerei*. In: *A kreativitás többszemponú vizsgálata*. Ed. Munnich Á., Debreceni Egyetem, Debrecen. pp. 53-54.

National Advisory Committee on Creative and Cultural Education (1999). *All our futures: Creativity, culture and education*. Sudbury, Suffolk: Department of Education and Employment. p. 89.

Paul D. (2000). *The fun book of creative writing*. AZ: Remedia Publications, Inc. Scottsdale.

Paul R. and Elder L. (2008). *The Thinker's Guide to Nature and Functions of Creative and Critical Thinking*. Foundation for Critical Thinking Press. USA. pp. 3-4.
http://dl4a.org/uploads/pdf/CCThink_6.12.08.pdf

Pierce, B. (2004). *Ways to Improve Students' Thinking. Handbook of Critical Thinking Resources*. Prince George's Community College.

Réthy Endréné, Vámos Á. (2006). *Esélyegyenlőtlenség és méltányos pedagógia*. In M. Nádasi M. (Ed.), *A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése*. ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest. (<http://mek.niif.hu/05400/05467/05467.pdf>)

Rice, J. (1998). *'Portable critical literacy strategies.'* In A Burns and S Hood (eds). *Teachers' voices 3: Teaching critical literacy*. Sydney: NCELTR.

Sarsani M. R. (2006). *Creativity in Schools*. Sarup and Sons. New Delhi.

Schmercz I. (1998). *A tanulói kreativitás fejlesztése*. In: *Pedagógiai műhely*. Nyíregyháza. 1998. December.

Seligmann E. R. (2007). *Reaching Students Through Synectics: A Creative Solution*. In: Sidorkin A., Jacobs M. *EDF 500 – Educational Foundations and Curriculum Studies*. University of Northern Colorado.
(http://www.ellieseligmann.com/essays/SYNECTICS_Seligmann.pdf)

Soós dr. Faragó M. (2003) *Mentálhigiénés Pedagógiai Szociálpszichológiai fogalomtár pedagógushallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak*. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest. (<http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/fogalomtar.pdf>)

Sternberg R. J., Williams W. M. (1996). *How to Develop Student Creativity*. Alexandria, VA: Association for Supervision & Curriculum Development (p. 5., 8.)

Szabó Cs. (1994) *Gondolkodás*. Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Debrecen.

Szerencsi K. (2010). *The Need for Linguistic Creativity in Foreign Language Classroom Discourse*. In: *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*, 2, 2 (2010) 286-298. Cluj-Napoca, Romania

Tezci E. (2008). *The Study of Reliability and Validity of Creative Materials*. In: *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET* January 2008 ISSN: 1303-6521 Volume 7 Issue 1 Article 5 (<http://www.tojet.net/articles/v7i1/715.pdf>)

Webography

URL1: [http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/globalis-problema-
lokalis-valsagok/globalis-problema/tulnepsedes-elelmiszervalsag-adossagvalsag](http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/globalis-problema-
lokalis-valsagok/globalis-problema/tulnepsedes-elelmiszervalsag-adossagvalsag)

Last download: 26th November 2013

URL2: <http://www.ksh.hu/docs/eng/xftp/gyor/mun/emun21309.pdf>

Last download: 26th of November 2013

URL3: <http://www.youtube.com/watch?v=UjSjZOjNIJg>

Last download: 26th of November 2013

URL4: [http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/lateral-
thinking?q=lateral+thinking](http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/lateral-
thinking?q=lateral+thinking)

Last download: 26th of November 2013

URL5: http://blog.ted.com/2006/06/27/sir_ken_robinso/

Last download: 26th November 2013

URL6:

[http://www.uwa.edu.au/__data/assets/pdf_file/0009/825246/Enhancing_studentsrsquo_creativ
ity_through_creative_thinking_techniques.pdf](http://www.uwa.edu.au/__data/assets/pdf_file/0009/825246/Enhancing_studentsrsquo_creativ
ity_through_creative_thinking_techniques.pdf) (pp.3-6.)

Last download: 26th November 2013

URL7: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=374>

Last download: 26th November 2013

URL8: [http://www.britannica.com/blogs/2010/10/the-decline-of-creativity-in-the-united-
states-5-questions-for-educational-psychologist-kyung-hee-kim/](http://www.britannica.com/blogs/2010/10/the-decline-of-creativity-in-the-united-
states-5-questions-for-educational-psychologist-kyung-hee-kim/)

Last download: 1st February 2014

URL9: [http://www.cambridge.org.br/for-teachers/teaching-tips/a-z-of-
methodology?brainstorming&id=179](http://www.cambridge.org.br/for-teachers/teaching-tips/a-z-of-
methodology?brainstorming&id=179)

Last download: 1st February 2014

URL 10: <http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/Kovatsne1.pdf>

Last download: 3rd February 2014

URL11: <http://fejlesztok.hu/modszerek/430-a-projektmodszerek.html>

Last download: 3rd February 2014

URL 12:

[http://portal.unesco.org/culture/es/files/30297/11942616973cultural_stat_EN.pdf/cultural_stat
_EN.pdf](http://portal.unesco.org/culture/es/files/30297/11942616973cultural_stat_EN.pdf/cultural_stat
_EN.pdf) (p. 3.)

Last download: 4th February 2014

URL13:

[http://people.bethel.edu/~shenkel/PhysicalActivities/CreativeMovement/CreativeThinking/To
rance.html](http://people.bethel.edu/~shenkel/PhysicalActivities/CreativeMovement/CreativeThinking/To
rance.html)

Last download: 5th February 2014

URL14: <http://psycentre.apps01.yorku.ca/drpl/?q=node/15711>

Last download: 5th February 2014

URL15: <http://www.britannica.com/blogs/2010/10/the-decline-of-creativity-in-the-united-states-5-questions-for-educational-psychologist-kyung-hee-kim/>

Last download: 8th February 2014

URL16: <http://www.britannica.com/blogs/2010/12/explaining-the-decline-of-creativity-in-american-children-a-reply-to-readers/>

Last download: 8th February 2014

URL17: <http://www.cambridgeenglish.org/images/22195-tkt-young-learners-handbook.pdf>

Last download: 10th February 2014

URL18:

http://data.bolton.ac.uk/bissto/researchskills/research_method/data_collection/triangulation.htm

Last download: 16 February 2014

URL19:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_en.htm

Last download: 10th March 2014

URL20: <http://www.nfer.ac.uk/publications/55502/55502.pdf>

Last download: 15th October 2014

URL21: <http://www.reading.org/Libraries/reports-and-standards/bk889.pdf>

Last download: 15th October 2014

URL23: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf

Last download: 15th October 2014

URL24: <http://iteslj.org/Techniques/Cullen-Brainstorming/>

Last download: 16th November 2014

URL25: http://www.finchpark.com/courses/grad-dissert/articles/drama/article_14.pdf

Last download: 16th November 2014

URL26: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2989/16073610609486419#preview>

Last download: 16th November 2014

URL27: <http://edis.ifas.ufl.edu/m/#publication?id=FY394>

Last download: 30th October 2014

Appendix

Questions for Would-be English Teachers, English Teachers and University Lecturers

1. A kreativitás az/egy/ olyan, mint...

Milyen metaforát tudna kitalálni a kreativitáshoz?

2. Hogyan definiálná (saját szavaival), mi az a kreativitás?

3. Mit gondol, fejleszthető a kreativitás? Ha igen, hogyan? Ha nem, miért nem?

4. Mit gondol, mely tantárgyak a legalkalmasabbak a kreativitás fejlesztésére?

5. Mit gondol, az angol mint tantárgy alkalmas a gyerekek kreativitásának fejlesztésére? Ha igen, hogyan? Ha nem, miért nem?

6. Látott vagy tanított már olyan angolórát, ahol megjelent a kreativitás fejlesztése valamilyen módon? Tudna említeni néhány feladatot?

7. Mit gondol, mit jelenthet a nyelvi kreativitás?

8. Sir Ken Robinson szerint az iskolai oktatás hatására kihalnak a gyerekekből a kreatív képességek. Egyetért ezzel a mondattal? Kérem, indokolja válaszát!

9. Van valami, amit még szeretne elmondani (a témával kapcsolatban)?

Translation:

1. Creativity is a/the/ like...

2. How would you define creativity?

3. Do you think creativity can be developed?
If yes, how? If no, why not?

4. What subjects do you think are the most suitable for developing children's creativity?

5. Do you think English can be an appropriate subject to develop children's creativity?
If yes, how? If no, why not?

6. Have you ever seen or taught an English lesson where creativity development appeared in some way? Can you mention some tasks?

7. What do you think creativity means in terms of using a language?

8. Sir Ken Robinson tells us that „We are educating people out of their creative capacities.”
Do you agree with this statement? Please explain why.

9. Is there anything you would like to add?

Metaphors for Creativity and Their Explanation by Teachers

Creativity is a/the/ like...		
Category	Metaphor	Explanations
Nature	spider web	From a distance all of them can be seen very much alike, but all of them are original. There are no identical ones, but all were created from the same simple material.
	river	As our thoughts follow each other.
	butterfly (2x)	1. Because it is colourful and it soars. 2. Because it is colourful and diverse.
	rainbow	Because it is colourful and can appear in different ways.
	sun	It can launch and process everything; it is the point of life.
Object	cardboard box	Children can make anything of it, it is sometimes a car, a ship, or a basket, children can sit in it, make a bunker of it, they can put things in it, or they can use it as a table.
	painting	People can like its novelty or not.
	perpetuum mobile	It moves and changes constantly.
Food/Cooking	cooking	From certain ingredients everyone can create something different. Everyone can choose the amount of each ingredients and the method of preparing the food. There are several variations and the result can be pleasant. It also includes thinking in advance and not to insist on schemes.
	sweet and sour sauce	Two very different things, but once somebody made it up and alloyed them; this is why it is so creative.
	complex, flavourful salad	It is pleasant for people, we can make good things out of it.
Abstract answers	High-level knowledge + hard work + luck	
	The art of revival and ingenuity	

Table No. 3: Teachers' metaphors for creativity according to categories

Definitions for Creativity by Participants

- Jane: It is an important skill for life, problem-solving in many ways.
- Kate: It is a skill that helps organize and apply certain elements of knowledge, ideas, and pieces of information in a way that it is different from the habitual, so it is original.
- Ann: 1. Completing a task in a way that we don't use certain schemes.
2. Assessing a situation, choosing the most adequate things for it (e. g. in teaching choosing adequate lesson plans, lessons, in cooking choosing adequate vegetables, ingredients, methods).
3. The best solution for a situation, a solution that was made with a novel approach.
- Mary: Conception → realization → product.
- Jennifer: A skill of people, problem-solving: solving a problem like everyone or finding another way.
- Susan: A way of thinking: somebody can solve a problem in a creative way, arts activities can connect to it; these can be original, ingenious.
- Sarah: Creativity does not exist in itself. It is very rare that somebody is born to be creative. These things are necessary: high-level knowledge + hard work + luck + circumstances. New ideas, things presented in a different form, things created with a different aim. Talent is strongly connected to it: some people have more talent in something, but it can also be learnt and developed.
- Rachel: Creativity is a process in which people always try to find a better, more resourceful solution to a situation.
- Emma: It is a mental skill that enables us to create constructive things from given materials.
- Nancy: It is a quality, a tool that helps us solve tasks, problems easier or in another way and it also helps approaching things from a different perspective.
- Heather: Applying original, interesting ideas, procedures.
- Cheryl: Ingenuity. It is not just a problem-solving method, but the problem-solving is also amusing, novel.
- Denise: Being full of ideas.

- Victoria: If people have such ideas that help activate the former ones in a way that people create something entirely different, that is not usual, or that is funny or constructive.

Definitions for Linguistic Creativity by Participants

- Jane: When we use the structures and the words of language to express a message. We can say these differently.
- Kate: Using a language not just with given schemes.
- Ann: It is important that children use a language creatively.
 - Paraphrasing also belongs here, when children try to express things with their own vocabulary.
 - Being demanding: widening vocabulary, using a wider scale of words, or trying to use more difficult grammar structures, striving for getting to know the culture of the language, striving for using cultural references.
- Mary: Deciding what words match certain situations. Basic knowledge is needed, but very small children have it, too.
- Jennifer: Playing with rhymes. Widening vocabulary is essential.
- Susan: Adapting in different situations (deciding if it is humour that is needed or being serious), using words or phrases that others do not (it can also mean having a good memory).
- Sarah: Holding on in an unknown situation.
- Rachel: Using a language exquisitely, being able to express ourselves in any situation.
- Emma: The ability to express anything in any topics and the ability to create something new from previous knowledge.
- Nancy: Secure language knowledge is needed for it and wide vocabulary. Using synonyms, using common sayings, proverbs, building our background knowledge in our message.
- Heather: That someone uses a language differently from the habitual. E. g. playing with words, using different layers of meaning and other things (stress, the music of language, rhythm).
- Cheryl: E. g. the speech of Péter Geszti, the rhymes of Romhányi.
- Denise: Speaking exquisitely, adapting to unknown situations, changes, not thinking in schemes.
- Victoria: 1. Language has content. The content itself can be as creative as the person who uses the language. 2. Using a language for a goal: designing something, playing, creating something new.

Magyar nyelvű összefoglaló

A gyerekek kreativitásának fejlesztése az iskolában, különös tekintettel az angolórákra

Ez a fejezet arra szolgál, hogy magyar nyelven foglalja össze az angol nyelvű dolgozat tartalmát, kiemelve annak legfontosabb gondolatait. A dolgozat célja olyan módszerek bemutatása, melyek segítenek a 6-12 éves gyerekek kreativitásának kibontakoztatásában. Egy teljes fejezet szól arról, hogyan segíthetjük elő nyelvpedagógusként a tanulók kreativitásának fejlődését az angolórákon. Továbbá fontos kiemelni az intézményes oktatás szerepét és felelősségét ezen a téren. A bevezetést és a szakirodalmi elemzést követően egy empirikus kutatás mutatja be, hogy leendő angol nyelvpedagógusok (egyetemi hallgatók), gyakorló általános iskolai angoltanárok és angol módszertant tanító egyetemi oktatók hogyan vélekednek, és mit gondolnak a kreativitásról, és annak megjelenéséről az angolórákon. Az interjúkat a magyar Nemzeti Alaptanterv dokumentumelemzése egészíti ki. A dolgozat konklúziója az említett elméleti és gyakorlati részből levont következtetéseket tartalmazza.

A bevezetőben elsőként a téma fontosságáról és aktualitásáról esik szó. E szerint a kreatív gondolkodásnak nagy a jelentősége napjainkban, amikor súlyos globális és lokális problémákkal kell szembenéznünk, mint például a klímaváltozás, vagy a társadalom elöregedése. Ezen kívül néhány társadalmi, gazdasági vagy technikai változás gyakran igen gyorsan megy végbe. E problémák megoldásában és a változásokhoz való alkalmazkodásban nagy segítségünkre lehet a kreativitás, mely ráadásul mindennapjainkban is hasznos lehet. A bevezető ezen kívül tartalmazza a dolgozat célját, illetve felépítését is, valamint a hipotéziseket. Előzetes feltevés az volt, hogy az általános iskolai oktatás napjainkban nem feltétlenül segíti elő a gyerekek kreativitásának fejlődését, ezért új hozzáállásra és módszerekre van szükség, melyek segítenek a tanulók kreativitásának fejlődésében és megőrzésében (vagy legalábbis abban, hogy ne romboljuk azt). Ezen kívül azt is feltételeztem, hogy a tanároknak, ha olykor nem is tudatosan alkalmazva, vannak bizonyos módszereik és technikáik a kreativitás fejlesztésére, melyeket szerettem volna felkutatni.

A bevezető után dolgozatom elméleti része elsőként a kreativitás fogalmát járja körül pszichológiai, majd pedagógiai szempontból. Pszichológiai szempontból a kreativitást a kreatív személyiséggel hozzák összefüggésbe. Guilford (1986) szerint a kreativitás kreatív viselkedésben nyilvánul meg, mely olyan tevékenységeket foglal magába, mint a kigondolás, tervezés, feltalálás vagy az alkotás. Tehát azt a személyt, akinél ezek a fajta viselkedések nagy mértékben vannak jelen, kreatívnek nevezhetjük. Guilford (1950) ezen kívül hangsúlyozta a

divergens gondolkodás jelentőségét a kreativitásban, mely azt jelenti, hogy gondolkodásunk különböző irányokba történik, általában abban az esetben, amikor egy problémára több megoldás is létezhet. Lényeges tulajdonsága továbbá a kreativitásnak, hogy mérhető, a mérés technikáját Torrance (1979) dolgozta ki a kreativitás ismérveivel együtt, melyek a következők: fluencia (könnyedség), flexibilitás (rugalmasság), originalitás (eredetiség) és elaboráció (kidolgozottság). Néhányan, mint például Szabó (1994) vagy de Bono (URL3) az is kiemelik, hogy egy bizonyos ötlet esetén nem elég, ha az eredeti, újszerű: valódi értéket kell képviselnie, és megvalósíthatónak kell lennie ahhoz, hogy kreatív produktumnak lehessen nevezni. A kreativitás pedagógiai megközelítései közül kiemelném Soósné Faragó (2003) álláspontját, aki szerint a kreativitás az intelligencia része, és szorosan kapcsolódik a *divergens gondolkodáshoz* és az *originalitáshoz*. Réthy és Vámos (2006) viszont a tehetséghez kapcsolja a kreativitást, amire egy szükséges pluszként tekintenek ahhoz, hogy valakit tehetségesnek lehessen nevezni. Míg az előbbi szerző szerint a kreativitás az önmegvalósítás fontos eszköze, addig az utóbbi két szakember szerint a kreativitás a tehetség egyik összetevője, és mint ilyen, védelmet és támogatást érdemel az oktatás, tehetséggondozás keretében is. Elmondhatjuk tehát, hogy a kreativitásnak nagy jelentőséget tulajdonítanak mind a pszichológia, mind a pedagógia területén.

Az „Oktatás és kreativitás” című fejezet olyan véleményeket, kutatásokat tartalmaz, melyek azt vizsgálják, milyen hatással van az oktatás a tanulók kreativitására. Robinson (URL5) szerint az oktatás hatására kihálnak a gyerekekből a kreatív képességek. Ezt az állítását azzal magyarázza, hogy a gyerekek eredendően nem félnek új dolgokat kipróbálni és hibákat elkövetni, az iskola miatt viszont kialakul bennük egyfajta félelem a hibák elkövetésétől, ami gátolja kreativitásukat. Robinson azt is kiemeli, hogy az oktatásban megfigyelhető egyfajta hierarchia a tantárgyak között, aminek szintén káros hatása lehet a kreativitásra. E hierarchia csúcsán általában a matematika és a nyelvek oktatása található, míg például a vizuális nevelés, dráma, vagy egyéb készségtárgyak az alján helyezkednek el, kevésbé tartják őket fontosnak. Csíkszentmihályi (2008) ezzel ellentétben azt állítja, hogy az iskola hatása a kreativitásra elhanyagolható. Ezt egy kutatásával támasztja alá, mely során kilencvenegy „kivételes személyt” kérdezett erről személyes interjúk keretében, köztük neves művészeket, tudósokat, Nobel-díjasokat. Egy amerikai kutatás szerint pedig, melyet Kim (URL15) végzett 300 000 résztvevő segítségével, az amerikai gyerekek és felnőttek kreativitására az elmúlt néhány évtizedben a hanyatlás jellemző. Ennek lehetséges okai kapcsán a szerző azt állítja, hogy a nevelés és az oktatás egyaránt felelős, különböző módokon. Az iskola negatív hatásai között a szerző többek közt megemlíti, hogy igen gyakran

a kreatív gyerekeket viselkedésük miatt esetleg magatartászavarosnak gondolják, és kevésbé tolerálják, mivel a két csoportnak hasonló tulajdonságaik lehetnek. A rendkívül kreatív gyerekek gyakran lázadóbbak, spontánabbak, impulzívabbak, energikusabbak, mint a többiek, és hamarabb unhatnak rá dolgokra. Az okok között említi még, ha mindig olyan feladatokat kapnak a gyerekek a tanórákon, amelyek behatárolják a megoldások számát, valamint ha a tanár jobban értékeli az eredményességet, mint az újszerűséget.

„A kreativitás fejlesztése” című részben arról van szó, miként került a kreativitás a szakemberek érdeklődésének középpontjába. Mező (2011) szerint a szputnyik-sokk lehetett az egyik olyan tényező, mely arra sarkallta a kutatókat, főleg az Egyesült Államokban, hogy elkezdjenek a témával komolyabban foglalkozni. A kreativitás számos szakember szerint fejleszthető, legalábbis bizonyos mértékig. Az ezt követő fejezetekben a kreativitás fejlesztésének módjait taglalja a dolgozat. Elsőként a kreativitást fejlesztő egyszerű technikák kerülnek bemutatásra. Ezeket bárki sikeresen alkalmazhatja, diákok és tanárok is, és általában néhány percet vesznek igénybe. Ide tartozik például a *brainstorming*, a *szinektika* vagy az *5 miért* módszere. Léteznek azonban hosszabb távú programok is a kreativitás fejlesztésére, melyek időtartama lehet néhány óra, de akár több év is. Ezek a programok sokfélék lehetnek: kreativitást fejlesztő technikákat tanítanak, vagy valamilyen kreatív produktum létrehozását, megalkotását várják a résztvevőktől. A bemutatott programok különböző eszközökkel és feladatokkal más-más életkorú résztvevők számára készültek. Egy következő fejezetben játékok szerepelnek, melyek fejleszthetik a gyerekek kreativitását, az ezt követően pedig tanítási módszerek, ugyanezzel a céllal. Ez utóbbiak között szerepel például a kooperatív technikák alkalmazása és a projektmódszer. Egy külön fejezetben szakemberek ajánlásai olvashatók arról, hogyan őrizhetjük meg pedagógusként a tanulók kreativitását, a megfelelő osztálytermi légkör kialakításától kezdve a nem szokványos módszerek alkalmazásáig.

A kreativitás fejlesztése az angolórákon is lehetséges. Ennek a témának a tárgyalására egy egész fejezet szolgál. Kovács (1985) szerint a beszédképesség fejlesztéséhez elengedhetetlen a kreativitás, ugyanis a beszédprodukció csak akkor lehet teljes, ha a beszélő maga választhatja meg a kommunikáció célját és a szituációt is. Ehhez elengedhetetlen az önállóság és a saját döntések meghozásának képessége. Más szóval, ehhez kreativitás szükséges a szerző szerint. A kreativitás fogalmát ebben a fejezetben nyelvi szempontokat figyelembevevő magyarázatokkal, meghatározásokkal egészítem ki. Gyöngyössy (1985) Chomskyra utalva azt állítja, hogy a nyelvi kreativitás nem más, mint az új üzenetek létrehozásának képessége, kombinálva a nyelv elemeit, melyek száma véges, azonban a kombinálási lehetőségek határtalanok. Kognitív nézőpontból a kreativitás az új közlések

létrehozásakor magában foglalja nem csak a beszélő, hanem a fogadó oldalát is, aki újraalkot, illetve interpretál, vagyis értelmez. A fejezet további részében olyan tevékenységek, nyelvi játékok szerepelnek, melyek segíthetnek a kreativitás fejlesztésében. Számos játék épül például a *brainstorming* technikájára, ezen kívül a drámajátékokról is esik szó, melyek sokoldalúan fejlesztik a nyelvi képességeket és a kreativitást is. Ebben a fejezetben szintén találhatóak hasznos ajánlások kifejezetten nyelvtanárok számára arra vonatkozóan, hogy hogyan őrizhető meg és bontakoztatható ki a kisiskolás nyelvtanulók kreativitása az idegennyelvi órákon.

A dolgozat másik fő része a témában elvégzett empirikus kutatást mutatja be, melynek során összesen tizennégy résztvevővel készítettem interjút a kreativitás témakörében. A megkérdezettek köre három csoportból tevődött össze: öt angol nyelvpedagógusnak készülő egyetemi hallgató, öt gyakorló angoltanár és négy módszertan tanító egyetemi oktató alkotta a mintát. Az interjú összesen kilenc kérdésből állt, az interjúalanyoknak többek között a kreativitás definiálása volt a feladata, és véleményük kifejtése a kreativitás egyes tantárgyak keretében történő fejleszthetőségéről. Az interjút kiegészíti a magyar Nemzeti Alaptanterv elemzése, melyről előzetes feltevésemmel szemben kiderült, hogy tartalmazza a kreativitás fejlesztését, igaz, nem egyenlő arányban az egyes műveltségterületeket tekintve. Érdekes volt látni, hogy több tanár szerint is az úgynevezett készségtárgyaknak, mint például a vizuális nevelés vagy a zene, nagy a jelentősége a kreativitás fejlesztésében, és hogy a tanterv is ezeket a területeket emeli ki a kreativitás fejlesztésével kapcsolatban. Robinsonra (URL5) visszautalva tehát fontos konklúzióm, hogy ezeket a tantárgyakat előkelőbb hely kéne, hogy illesse a tantárgyak hierarchiájában. Egy másik fontos észrevételem a dolgozat elméleti és gyakorlati részének összevetése során, hogy bár a szakemberek hangsúlyozzák a kreativitás fontosságát az angoltanulás során, és a tanárok többsége is úgy gondolja, hogy az angol mint tantárgy alkalmas a gyerekek kreativitásának fejlesztésére, az alaptanterv idegen nyelvekre vonatkozó része mégsem tartalmazza azt. A kutatás részletesebb leírása szerepel a dolgozatomban, a konklúzióban pedig az imént említett észrevételek is olvashatóak.